

Nr 1431

Av herr förste vice talmannen **von Friesen m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 122, angående utbyggnad av organisationen för läkar- och tandläkarutbildning i Stockholm m. m.*

I motionen II: 672 vid 1970 års riksdag, väckt under den allmänna motionstiden av herr von Friesen m. fl., angående professurerna i oral kirurgi föreslås att dessa professorer i framtiden skall förenas med föreståndarskap för en tand- och käkkirurgisk sjukhusavdelning dit hela undervisningen i ämnet oral kirurgi inom tandläkarutbildningen kan koncentreras. I anslutning härtill förutsätter motionärerna också att av professor i oral kirurgi fordras — utöver tandläkarlegitimation — en allmän kirurgutbildning som gör honom behörig att förestå en dylik avdelning.

Genom den nu föreslagna utflyttningen av tandläkarutbildningen till Huddinge sjukhus synes ökade förutsättningar skapas för en sådan utveckling som tecknas i motionen. Vid Huddinge sjukhus torde finnas goda möjligheter att inrätta en sådan sjukhusavdelning i tand- och käkkirurgi som avses i nämnda motion med tillräckligt antal sängplatser för att tillhandahålla det patientmaterial som erfordras för undervisningen.

Vi föreslår därför att riksdagen i anslutning till behandlingen av propositionen nr 122 uttalar att en sådan avdelning bör komma till stånd och att de i motionen anförda kompetenskraven beträffande professuren i oral kirurgi bör uppställas. Det förtjänar påpekas att såväl den nuvarande innehavaren av professuren i oral kirurgi vid odontologiska fakulteten i Stockholm som föreståndaren för den tand- och käkkirurgiska avdelningen vid Karolinska sjukhuset väntas avgå med pension inom tre år. Det är därför angeläget att en precisering av kompetenskraven för professuren kommer till stånd utan dröjsmål. Tillfället att kombinera professuren med chefskap för den tand- och käkkirurgiska sjukhusavdelningen är av samma anledning gynnsamt.

Av propositionen nr 122 framgår emellertid att undervisningen i kliniska ämnen inte beräknas ta sin början vid Huddingesjukhuset förrän höstterminen 1973. Sedan motionen II: 672 väcktes i början av detta år har nuvarande professorn i oral kirurgi med. dr John Hertz i en skrivelse till Kungl. Maj:t påtalat angelägenheten av omedelbara åtgärder för att förbättra undervisnings- och forskningsmöjligheterna samt sjukvården. Vi

anser det därför nödvändigt att riksdagen uttalar att undervisningen i oral kirurgi, i avvaktan på utflyttningen till Huddinge, flyttas till Karolinska sjukhuset.

Professor Hertz anför i sin skrivelse av den 7 april 1970:

Det patientunderlag som nu står till förfogande för den kliniska undervisningen inom det ämnesområde, för vilket jag tilldelats ansvaret, är otillräckligt, såväl i kvantitativt som i kvalitativt hänseende. Patientunderlaget vid institutionen på Holländargatan, dit huvuddelen av den kliniska undervisningen — bl. a. de föreskrivna kurserna — är förlagd kan endast meningsfullt sysselsätta studenterna, speciellt de yngre i c:a 1/4 av deras tjänstgöringstid inom det kliniska arbetet och c:a 1/2 av tiden inom operationsarbetet. — — —

Med kvaliteten av patientunderlaget — särskilt i fråga om dess variation — ställer det sig lika illa. Undervisningen skall omfatta munslēmhinnan och tändernas allmänna sjukdomslära, tand- och käkskador och deras kirurgiska behandling, spottkörtlarnas kirurgiska sjukdomar och deras behandling samt anesthesiologi. Det är rent undantagsvis att patienttillgången ger underlag för undervisning inom alla dessa delar av området vilket utgör gränsområdena till läkarkonsten. Undervisningen om käkskador har under en period av mer än tio år endast blivit tillgodosett med totalt två fall. Patienter som kan vara till verklig nytta för undervisningen dyker endast upp i rena undantagsfall.

Professor Hertz anför även att en bättre kontakt med de övriga medicinska institutionerna är önskvärd från sjukvårdssynpunkt:

Den här påtalade isoleringen från övriga medicinska institutioner är tyvärr icke blott till nackdel när det gäller undervisning och forskning utan även när det gäller patientvårdande verksamhet. Den är icke — och kan inte vara — av sådan kvalitet, som man har rätt att fordra av en universitetsklinik; ja — den kan knappast ens betecknas som fullt försvarlig. Med den brist på resurser som råder kan det till och med icke med säkerhet utslutas, att patienters liv och hälsa kan äventyras. Talrika problem av allmän-medicinsk-kirurgisk art anmäler sig vid undersökning och behandling av kirurgiska åkommor — också inom denna specialitet av kirurgin. Dessa problem måste utredas för att behandlingen skall kunna bli försvarlig.

De blivande tandläkarna måste bibringas förståelse härför. Vidare måste man kunna bemästra de komplikationer av skilda slag som alltid kan uppstå den mest sorgfälliga behandling till trots.

Som motiv för kravet på närmare kontakt med medicinska institutioner anför professor Hertz bl. a. behovet av tillgång till stödfunktionerna:

I fråga om behovet av samarbete med institutioner med laboratorieresurser kan anföras att en redogörelse 1961 visade att vid 40 % av patienterna (168) kunde en internmedicinsk diagnos ställas, och i 20 % av hela patientmaterialet ett samband med den odontologiska åkomsten göras sannolik. Dessutom har en preliminär laboratoriemässig rutinundersökning visat, att under 1968 och vårterminen 1969 ca 25 % av patienterna haft åkommor utöver de rent odontologiska, och sambandet med det odontologiska tillståndet närmare måst utredas, eller närmare undersökning måste göras

för att klarlägga eventuella nödvändiga åtgärder i förbindelse med kirurgisk behandling; indikationer för dylik behandling kan eventuellt påverkas. T. ex. kan diabetes mellitus, hjärtsjukdom eller njursjukdom misstänkas. Eventuella komplikationer och katastroftillbud kan genom postoperativa åtgärder förebyggas.

För att råda bot på vissa av de ovan nämnda svagheterna har samarbete provisoriskt organiserats med avdelningen för tand- och käksjukdomar vid Karolinska sjukhuset. Till undervisningen har också knutits en anesthesiolog, som även biträder vid det löpande anesthesiologiska arbetet. Denne är i övrigt knuten till det kommunala Sabbatsbergs sjukhus.

Professor Hertz fortsätter:

I och med den s. k. 7-kronorsreformen har situationen förvärrats. Det för undervisningen så värdefulla patientmaterialet med en sjukdoms- eller skadebild i gränsområdena mellan odontologien och medicinen kommer att med än större skäl än tidigare söka sig till sjukvården och icke till tand-sjukvården. Detta torde komma att medföra en försämring för institutionen vid Holländargatan.

Det är med hänsyn bl. a. till den noggranna schemaläggning av läkarnas arbetsförhållanden som nu pågår över huvud taget tveksamt om de för den kirurgiska verksamheten nödvändiga stödfunktionerna i fortsättningen kan upprätthållas, om icke hela verksamheten omedelbart flyttas till befintlig sjukhuskropp, där resurserna naturligt finnes och där hänsyn till samtlig verksamhet tages vid uppgörandet av arbetsschemata. Detta gäller exempelvis histopatologisk undersökning (PAD), laboratorieundersökningar, medicinska specialistundersökningar — också i samband med narkos — cytologisk diagnostik, vissa röntgenologiska specialundersökningar samt hela den anesthesiologiska verksamheten med härunder hörande katastrofberedskap.

Professor Hertz hänvisar i sin framställning också till att studenterna vid sammanträde med institutionsnämnden påtalat att arbetsuppgifterna vid institutionen inte var tillräckliga och pekar på de svårigheter som det otillfredsställande patientmaterialet åstadkommer i detta sammanhang.

Beträffande angelägenheten av undervisningen i oral kirurgi och nödvändigheten av att denna meddelas av lärare med specialistkompetens i kirurgi ber vi att få hänvisa till motiveringarna i motionen II: 672 till årets riksdag.

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi,
att riksdagen uttalar

1. att i samband med utflyttningen av undervisningen i oral kirurgi till Huddinge bör inrättas en tand- och käk-kirurgisk sjukhusavdelning;
2. att professuren i oral kirurgi förenas med chefskap för nämnda avdelning;
3. att för innehavare av professuren krävs såväl tandlä-

karlegitimation som läkarlegitimation med specialistkompetens;

4. att den undervisning i oral kirurgi som under övergångstiden avses äga rum på Holländargatan omedelbart överförs till Karolinska sjukhuset och samordnas med därvarande tand- och käkkirurgiska avdelning.

Stockholm den 30 april 1970

Bertil von Friesen (fp)

Arne Persson (cp)
i Heden

John Lundberg (s)

Gabriel Romanus (fp)
